

VIDENCENTER
FOR SVINEPRODUKTION

Støttet af:

EKSTRA D₃-VITAMIN I FODER TIL DRÆGTIGE SØER

MEDDELELSE NR. 909

Tilsætning af dobbelt mængde D₃-vitamin i foder til drægtige søer påvirkede ikke antallet af dødfødte grise pr. kuld, derfor må det fortsat anbefales at tilsætte 800 i.e. vitamin D(D₃) pr. FEso til sofoder.

INSTITUTION: DEN RULLENDE AFPRØVNING OG VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

FORFATTER: GUNNER SØRENSEN

UDGIVET: 14. JULI 2011

Dyregruppe: Søer

Fagområde: Ernæring

Sammendrag

Der var ingen forskel i antal dødfødte grise pr. kuld i to grupper af søer i to besætninger, som fik drægtighedsfoder med et planlagt indhold af D₃-vitamin svarende til norm eller 2 gange norm over en periode på 12 måneder. Normen for D₃-vitamin er på 800 i.e. pr. FEso. I farestalden fik søerne i begge grupper samme diegivningsblanding, som havde et indhold af D₃-vitamin svarende til normen. Søerne blev overført til farestalden i gennemsnit fire dage før forventet færing.

Analyser af blod fra søer i udvalgte færehold omkring færing viste, at niveauet af D₃-vitamin var højere hos forsøgssøerne end hos kontrolsøerne, så det højere tilsatte indhold af D₃-vitamin i forsøgsfoderet resulterede også i et højere indhold i blodet.

Produktionsresultaterne viste ingen forskel i antal dødfødte grise pr. kuld mellem de to grupper af søer, så samlet må det konkluderes, at tilsætning af ekstra D₃-vitamin til foderet til drægtige søer ikke påvirkede antallet af dødfødte grise.

Det anbefales fortsat at tilsætte 800 i.e. vitamin D(D₃) pr. FEso til sofoder.

TILSKUD

Projektet har fået tilskud fra Svineafgiftsfonden samt EU og Fødevareministeriets Landdistriktsprogram. Projekt ID: DSP 09/10/53 og DFFE journalnr. 3663-D-09-00367.

Baggrund

Vitamin D er fedtopløseligt og findes i flere forskellige former. D₂-vitamin (ergocalciferol) er af vegetabilsk oprindelse og findes kun i solbestrålede plantematerialer som for eksempel hø, mens D₃-vitamin (cholecalciferol) syntetiseres i huden, når dyrene udsættes for sollys. D₂-vitamin kan omdannes til D₃-vitamin i dyrerne. D₃-vitamin er vigtigt for optagelse og udnyttelse af calcium og fosfor. Derudover indgår D₃-vitamin også i regulering af deponering og udskillelse af calcium og fosfor fra knogler samt udskillelse af calcium og fosfor fra nyrerne [1]. I den animalske produktion anvendes stort set kun D₃-vitamin. D-vitamin kan også tilsættes foderet i form af 25-hydroxy D₃-vitamin (HYD). HYD er den første metabolit, der dannes i leveren ved omsætning af D₃ vitamin. Et mikrogram HYD svarer til 40 i.e. D₃-vitamin. En afprøvning, hvor HYD blev sammenlignet med D₃-vitamin i samme dosering, viste ingen forskel i produktivitet for smågrise og slagtesvin eller knoglestyrke hos slagtesvin, når der blev anvendt en dosering i alle grupper svarende til 2.000 i.e. pr. FEsv i smågrisefoder og 1.200 i.e. pr. FEsv i slagtesvinefoder [2].

Normen for tilsat D-vitamin i foder til søer er 800 i.e. pr. FEso foder og må af lovgivningsmæssige grunde ikke overstige 2.000 i.e. pr. FEso foder. Overdosering med D-vitamin medfører forgiftninger, hvor der sker forkalkning af blodkar og nyrer samt risiko for nyresvigt. Derudover ses lav tilvækst, opkastning og diarré. Mangel på D-vitamin giver sig udtryk i kramper samt afkalkede og skøre knogler hos udvoksede dyr, mens der hos dyr i vækst opstår bløde og abnorme knogler. Der kan gå 4-6 måneder før mangelsymptomer viser sig.

Et dansk forsøg fra 2009 [3] af forskellige niveauer af HYD eller D₃-vitamin (200, 800, 1400 og 2000 i.e. kg) i foder til gylte konkluderede, at tilsætning af 1.400 eller 2000 i.e. vitamin D pr. kg reducerede antallet af dødfødte grise pr. kuld til henholdsvis 1,17 og 1,13 stk. pr. kuld. Ved de lavere doser (200 og 800 i.e. vitamin D pr. kg) var antallet af dødfødte grise 1,98 og 1,99 stk. pr. kuld. Konklusionen på dette forsøg var, at søer skulle tildeles foder indeholdende 1.400 i.e. vitamin D pr. kg. I ovennævnte forsøg indgik der i alt 160 gylte og antallet af totalfødte grise pr. kuld var faldende ved stigende vitamin D tilsætning, derfor var forskellen i dødfødte grise pr. kuld - udtrykt som procent af totalfødte grise pr. kuld - reelt mindre mellem de fire grupper end når der kun sås på antal dødfødte grise pr. kuld.

Hypotesen om, hvorfor ekstra indhold af vitamin D i drægtighedsfoder skulle påvirke antallet af dødfødte grise, skal søges i, at niveauet af frit calcium i blodet bliver påvirket af vitamin D-niveauet.

Der bruges calcium til muskelarbejde og begyndende laktation, derfor vil forbruget af calcium også være større omkring faring. Dette calcium vil primært komme fra det frie calcium i blodet. Når der er et ekstraordinært forbrug af calcium, sker der en regulering via optagelsen fra foderet og knoglerne.

Formålet med afprøvningen var at undersøge anbefalingen fra det danske forsøg [3] under praktiske forhold på et større antal søer. Det skete ved at undersøge, om tilsætning af 1.600 i.e. D₃-vitamin pr. FEso i forhold til 800 i.e. D₃-vitamin pr. FEso til drægtighedsfoder påvirkede antallet af dødfødte grise pr. kuld.

Materiale og metode

Afprøvningen blev gennemført over en periode på 12 måneder i to besætninger, som begge anvendte hjemmeblandet tørfoder. I begge besætninger blev søerne fodret individuelt via foderstationer i drægtighedsperioden. Der var i alt 700 kuld pr. gruppe.

Grupper

Der var to grupper – kontrol og forsøg – og søerne indgik i afprøvning efter første løbning. Søerne havde samme aldersfordeling i de to grupper. I kontrolgruppen fik søerne drægtighedsfoder, som var tilsat 800 i.e. D₃-vitamin pr. FEso, mens søerne i forsøgsgruppen fik drægtighedsfoder, som var tilsat 1.600 i.e. D₃-vitamin pr. FEso. I begge grupper fik søerne diegivningsfoder, som var tilsat 800 i.e. D₃-vitamin. Søerne blev overført til farestalden i gennemsnit fire dage før forventet faring.

Foder

Blandingerne til søerne var ens sammensat med hensyn til råvarer, så det var kun indholdet af D₃-vitamin, der var forskelligt. D₃-vitamin blev tilsat via mineralske foderblandinger, som blev leveret af Dansk Vilomix A/S. Blandingernes indhold af næringsstoffer var optimeret ud fra gældende normer i 2010 [4].

Besætningsbeskrivelse

Besætning A havde 650 årssøer og anvendte 5-ugers fravæning. Søerne var opstaldet i løsdrift fra løbning til indsættelse i farestalden. Der blev fodret med hjemmeblandet tørfoder.

Besætning B havde 660 årssøer med 4-ugers fravæning, som var opstaldet i løsdrift fra fravæning til indsættelse i farestalden. Der blev fodret med hjemmeblandet tørfoder.

Registreringer

Der blev gennemført produktionskontrol i besætningerne, suppleret med registrering af antallet af dødfødte grise efter besætningernes normale retningslinier. Beslutningen om pattegrisen var dødfødt eller død efter fødsel blev foretaget af staldpersonalet i besætningerne.

Blod: Der blev udtaget blodprøver fra søerne i to udvalgte farehold i hver besætning. Dette skete i august og december 2010. D-vitaminindholdet i plasma blev målt ved højtryksvæske chromatografi (HPLC) efter forsæbning med kaliumhydroxid i ethanol og efterfølgende ekstraktion med heptan [5]. Blodanalyserne blev gennemført af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet/Aarhus Universitet.

Foder: Der blev udtaget foderprøver hvert kvartal fra begge besætninger, som blev analyseret for indhold af råprotein, fedt, aske, træstof, energi (EFOS), calcium, fosfor, lysin, methionin, cystin, treonin og D3-vitamin. Foderanalyserne blev foretaget af Eurofins Steins Laboratorium A/S.

Statistik

Den primære måleparameter var: Antal dødfødte grise pr. kuld, som blev analyseret ved en variansanalyse i SAS under procedurerne GLM. De sekundære måleparametre var: Antal totalfødte grise pr. kuld og soens alder.

Resultater

Blodanalyser

Resultaterne i tabel 1 viste samme indhold af D₃-vitamin i blod fra kontrolsøerne i de to besætninger. Forskellen i mellem kontrol- og forsøgsgruppen i besætning A stemmer overens med det forventede niveau ud fra de tilsatte mængder af D₃-vitamin i foderet [3]. I besætning B var forskellen mellem grupperne betydeligt mindre og det kunne antyde, at tilsætningen af D₃-vitamin har været lavere i forsøgsgruppen end planlagt. Samlet viste blodanalyserne dog, at et højere indhold af D₃-vitamin i forsøgsfoderet også resulterede i et højere indhold i blodet.

Tabel 1. Indhold af D₃-vitamin i blodplasma

Besætning	A		B	
Gruppe	Kontrol	Forsøg	Kontrol	Forsøg
Antal blodprøver, stk.	21	23	21	18
Gennemsnitligt kuldnummer	3,5	3,2	3,5	3,2
Indhold af D ₃ -vitamin i blodplasma, (25-hydroxy D ₃ -vitamin, ng/ml)	11,56a	16,16b	11,43	12,38

a, b: Forskellige bogstaver i samme række viser en statistisk sikker forskel ($p < 0,05$)

Foderanalyser

De samlede resultater af foderanalyserne er vist i appendiks 1.

Foderanalyserne fra begge besætninger viste rimelig overensstemmelse med det planlagte indhold af næringsstoffer. Der var stor variation i det analyserede indhold af D₃-vitamin. Dette skyldtes analysefejl, hvor der ikke blev anvendt den korrekte analyseforskrift. Det har ikke været muligt, at reanalysere prøverne efter den korrekte analyseforskrift, derfor er det analyserede indhold af D₃-vitamin ikke vist i appendiks 1. Ud fra blodprøverne i tabel 1 kunne det tyde på, at niveauet af D₃-vitamin i forsøgsgruppen i besætning B har været lavere end planlagt. Kontrol af det mineralske foder viste imidlertid, at D₃-vitamin havde været tilsat i de ønskede mængder i begge besætninger.

Produktionsresultater

Der var ingen forskel i antal dødfødte grise pr. kuld mellem kontrol- og forsøgsbehandlingen i de to besætninger til trods for usikkerhed omkring niveauet af tilsat D₃-vitamin i forsøgsgruppen i besætning B. Der var niveauforskelle i både kuldstørrelse og antal dødfødte grise pr. kuld mellem besætningerne, men det påvirkede ikke resultaterne i kontrol- og forsøgsgruppen.

Tabel 2. Kuldresultater

Besætning	A		B	
Gruppe	Kontrol	Forsøg	Kontrol	Forsøg
Antal kuld, stk.	348	367	365	369
Antal totalfødte grise pr. kuld, stk.	17,0	17,0	16,3	16,4
Antal dødfødte grise pr. kuld, stk.	1,6	1,7	1,3	1,3

Konklusion

Samlet må det konkluderes, at tilsætning af ekstra D₃-vitamin til foderet til drægtige søer ikke påvirkede antallet af dødfødte grise. Det må fortsat anbefales at tilsætte 800 vitamin D(D₃) pr. FEso til sofoder.

Referencer

- [1] Albers, N., G. Gotterbarm, W. Himbeck, T. Keller, J. J. Seehawer, T.D. Tran (2002): Vitamins in animal nutrition. Publish: Arbeitsgemeinschaft für Wirkstoffe in der Tierernährung.
- [2] Maribo, H., D. Hald Nielsen, & J. Jakobsen (2007): Afprøvning af to D₃-vitaminkilder: 25-hydroxy D₃-vitamin som alternativ til den traditionelt anvendte D₃-vitamin kilde. [Meddelelse nr. 780, Dansk Svineproduktion.](#)
- [3] Lauridsen, C., U. Halekoh, T. Larsen & S. K. Jensen (2009): Reproductive performance and bone status markers of gilts and lactating sows supplemented with two different forms of vitamin D. Journal of animal science published online Sept 25, 2009.
- [4] Næringsstofnormer til Svin (2010): Udgave nr. 16: Videncenter for Svineproduktion.
- [5] Hymøller, L. & Jensen, S.K. (2011): Vitamin D analysis in plasma by high performance liquid chromatography (HPLC) with C₃₀ reversed phase column and UV detection—Easy and acetonitrile-free. Journal of Chromatography.

Deltagere

Teknikere: Roald Koudal, Videncenter for Svineproduktion

Statistikere: Jens Vinther, Videncenter for Svineproduktion

Afprøvning nr. 1074

Appendiks 1

Analyser af foder til besætningerne

Kontrolfoder (drægtige)	Deklareret	Analyseret	
		A	B
Besætning			
Antal prøver		5	5
Råprotein, pct.	12,7 – 12,9	13,1	13,1
Råfedt, pct.	3,4 – 3,6	3,4	3,5
FEso pr. 100 kg	102 – 103	101	102
Lysin, g/FEso	4,9 – 5,2	5,0	5,2
Methionin, g/FEso	1,8 – 2,0	2,0	2,0
Treonin, g/FEso	4,2 – 4,3	4,5	4,4
Calcium, g/FEso	7,0	7,3	7,2
Fosfor, g/FEso	4,8	4,9	5,0

Forsøgsfoder (drægtige)	Deklareret	Analyseret	
		A	B
Besætning			
Antal prøver		5	5
Råprotein, pct.	12,7 – 13,0	13,2	13,1
Råfedt, pct.	3,4 – 3,6	3,4	3,5
FEso pr. 100 kg	100 – 102	101	102
Lysin, g/FEso	4,9 – 5,2	5,2	5,2
Methionin, g/FEso	1,8 – 2,1	2,0	2,0
Treonin, g/FEso	4,2 – 4,4	4,5	4,4
Calcium, g/FEso	7,0	7,3	7,4
Fosfor, g/FEso	4,8	4,9	5,0

Diegivningsfoder	Deklareret	Analyseret	
		A	B
Besætning			
Antal prøver		5	5
Råprotein, pct.	14,5 – 14,8	14,8	14,6
Råfedt, pct.	4,0 – 4,3	4,1	4,3
FEso pr. 100 kg	106 – 109	108	108
Lysin, g/FEso	7,2 – 7,5	7,5	7,6
Methionin, g/FEso	2,1 – 2,2	2,3	2,1
Treonin, g/FEso	4,7 – 5,0	4,8	4,8
Calcium, g/FEso	7,5	7,9	7,8
Fosfor, g/FEso	5,0	5,1	5,2

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 40 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@lf.dk

en del af

Landbrug & Fødevarer

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.